

Quicksan flora en fauna

Zonnepark Maria Hoop - Putbroekerbosweg

Eelerwoude werkt

met passie aan een mooi

en groen Nederland

Opdrachtgever:

LC Energy
De heer F. Huizinga
Bronland 12
6708 WH Wageningen

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
[Onze vestigingen](#)
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	8526.53
Datum:	20-1-2021
Projectleider:	Mark Elshof
Opgesteld:	Ilona van Dijk
Gecontroleerd:	Maaïke Leenen
Status:	Definitief
Versie:	3

© 2020 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	6
2.1	Huidige situatie.....	6
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	8
3	Natuurwetgeving en -beleid.....	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Bescherming van soorten	9
3.3	Bescherming van gebieden.....	9
3.4	Bescherming van houtopstanden	10
3.5	Natuurnetwerk Nederland	11
4	Methode.....	11
4.1	Inleiding	11
4.2	Bureauonderzoek	12
4.3	Terreinbezoek.....	12
5	Beschermde soorten	12
5.1	Planten.....	13
5.2	Zoogdieren.....	13
5.2.1	Vleermuizen	13
5.2.2	Grondgebonden zoogdieren	15
5.3	Vogels	16
5.4	Reptielen.....	19
5.5	Amfibieën	19
5.6	Vissen.....	20
5.7	Ongewervelden	20
6	Conclusie	21
6.1	Beschermde soorten.....	21
6.1.1	Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt	21
6.1.2	Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt	21
6.1.3	Algemene zorgplicht	21
6.2	Bescherming gebieden	21
6.3	Bescherming houtopstanden	22

6.4	Natuurnetwerk Nederland	22
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	22
6.6	Geldigheid rapportage.....	22
Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving.....		24

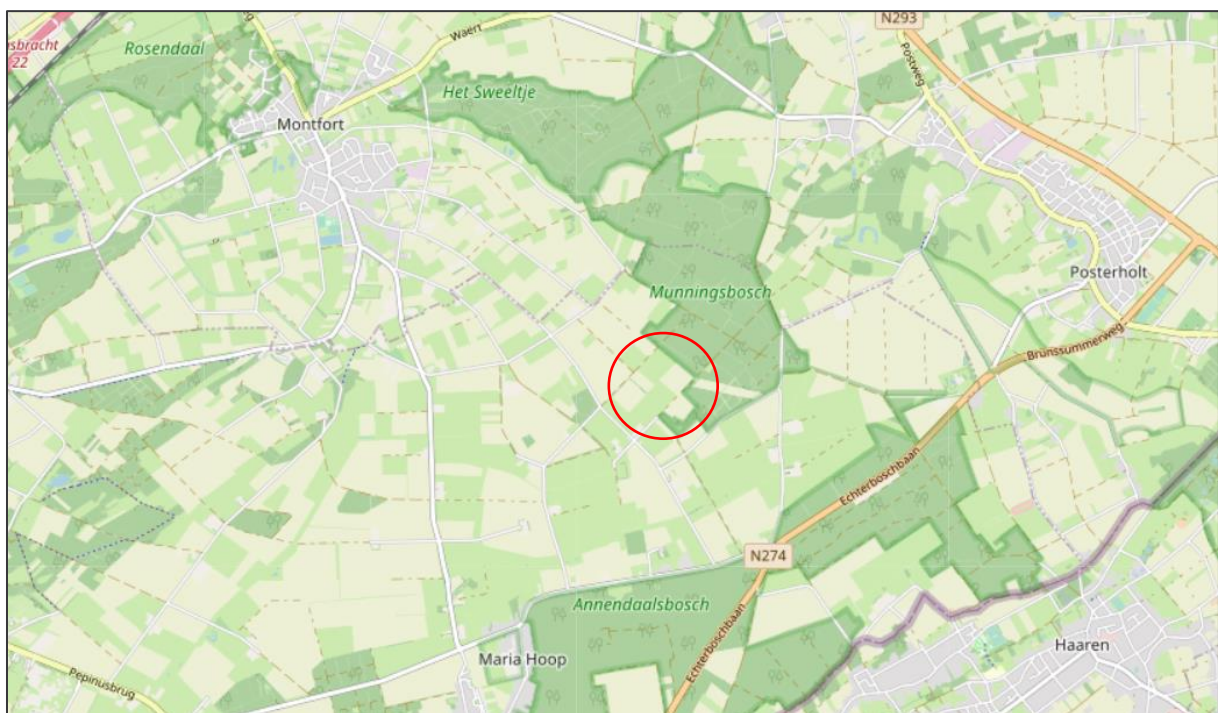
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

LC Energy is, in samenwerking met de grondeigenaar, voornemens om een zonnepark te realiseren in de gemeente Echt-Susteren. Het plangebied (circa 22,3 hectare) ligt ten zuidoosten van de kern Montfort in een gebied genaamd Putbroek (zie Figuur 1).

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

Figuur 1. Ligging van het plangebied in rood omcirkeld. Bron: Esri, 2020.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in het gebied Putbroek, ten noorden van Maria Hoop, in gemeente Echt-Susteren te Limburg. Het plangebied wordt omgrenst door zowel verharde als onverharde wegen. Ten noorden en oosten grenst het plangebied aan bos en een enkele perceel met akkerbouw. Ten zuiden en westen grenst het plangebied aan voornamelijk percelen met akkerbouw en weilanden (zie Figuur 2).

Het plangebied bestaat uit verschillende akkerbouwpercelen, zoals mais, suikerbieten en aardappelen, waarvan enkele inmiddels zijn geoogst en braak liggen. In het westen is een houtwal aanwezig, welke loopt tot halverwege perceel en daar het plangebied verder tot de helft doorkruist. Te midden van het plangebied is een hoogspanningsmast aanwezig. Bebouwing, verlichting en watergangen ontbreken in het plangebied. Figuur 3 geeft een sfeerimpressie weer van het plangebied.

Figuur 2. Begrenzing van het plangebied in rode stippellijn. Bron: Esri, 2020.

Figuur 3. Sfeerimpressie van het plangebied gemaakt op 7 september 2020. Van links boven naar rechts onder: Foto 1, grens plangebied (links) en openbare weg (rechts). Foto 2, plangebied met er achter de westelijke houtwallen. Foto 3, plangebied met hoogspanningsmast en noordelijke bosrand. Foto 4, plangebied met rechts de houtwal, de hoogspanningsmast en links de noordelijke bosrand. Foto 5, Houtwallen. Foto 6, aangetroffen nest in een van de grote populieren.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

LC Energy is voornemens om binnen het plangebied een zonnepark te ontwikkelen. Het plangebied is circa 22,3 hectare. Het totaal oppervlak aan panelen is ongeveer 12 ha. Naast het realiseren van een zonnepark wordt ook extra groen, in de vorm van kruidenrijk- en faunarijkgasland, nieuw te planten houtsingels en ontwikkelen van een bosrand aangebracht. Om het zonnepark heen zal een hekwerk worden geplaatst. Deze zal vanaf 20 centimeter boven het maaiveld beginnen en op enkele plekken wild uitstappers bevatten. Figuur 4 geeft het inrichtingsplan van de voorgenomen ontwikkeling weer. Een planning is nog onbekend.

Figuur 4. Inrichtingsplan zonnepark Maria Hoop met nieuwe houtsingels en zonneparken. Bron: Eelerwoude, 2020.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg en de gemeente Echt-Susteren zijn de bevoegde gezagen (in het kader van respectievelijk het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning). Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze leidt tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer er sprake is van een overtreding dient er onderzocht te worden of er een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De wet Natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de wet Natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedenbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Op ongeveer 2 km afstand ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Abdij Lilbosch & voormalig Klooster Mariahoop. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden, de invulling van de tussenliggende gebieden en de voorgenomen werkzaamheden is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Middels een AERIUS-berekening wordt de uitstoot en depositie van stikstof en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden in kaart gebracht. In november 2020 heeft Eelerwoude deze berekening uitgevoerd en verwerkt in rapport: *“Stikstofberekening Zonneveld Maria Hoop”*. Projectnummer: 8526.23. Eelerwoude, Culemborg, 2020.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het omhakken of rooien van bomen is gelet op de Wet natuurbescherming niet zomaar toegestaan. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de ‘bebouwde kom Boswet’ liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de ‘bebouwde kom Boswet’ bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de ‘bebouwde kom Verkeerswet’. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;

- bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
- zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbepanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten er meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

3.5 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Provincies hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt provincie Limburg de benaming Goudgroene natuurzone.

Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Het Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het NNN denkbaar zijn, is het noodzakelijk een NNN-toetsing uit te voeren.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken geen onderdeel uit van het NNN. Het plangebied ligt op ongeveer 5 meter van begrensd NNN-gebied. Met de voorgenomen werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake, tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is indien beschikbaar gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna).
- De landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, is gebruikt om na te gaan of nabij het plangebied in het verleden beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of data van de waarnemingen waren daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer) en kunnen daardoor betrekking hebben op waarnemingen buiten het plangebied.
- De flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerder onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken zijn opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door I. van Dijk uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 7 september 2020 bij 20°C, halfbewolkt weer en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Het plangebied bestaat voornamelijk uit akkerland met (geoogst) mais, (geoogste) aardappelen en suikerbieten en (on)kruiden als ridderzuring, smalle weegbree, boerenwormkruid, paardenbloem en gewoon duizendblad, en een houtwal met soorten als zomereik, (zwarte) populier, (eenstijlige)meidoorn, braam, gewone vlier, grote brandnetel en verschillende soorten grassen. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van een biotoopanalyse is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied als akkerbouwland en een houtwal is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Deze kunnen op basis van het aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op beschermde planten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het veldbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaats

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn boom bewonende soorten aanwezig. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootvleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied is geen bebouwing aanwezig. In het plangebied zijn dan ook geen verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig. Wel komt binnen het gebied beplanting voor, een aantal ook van omvang die potentie bieden als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Bij enkele grote zomereiken in de houtwal is dood hout aangetroffen. Daarnaast zijn met name bij de grote populieren in de houtwal holten, afgebroken takken en dood hout aanwezig.

Foerageergebied en vliegroutes

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Binnen het plangebied zijn gewassen en (on)kruiden aanwezig waar insecten op af komen, die als voedselaanbod voor vleermuizen dienen. Aan de westzijde en de noordoostzijde zijn ook houtwallen en bosranden aanwezig die beschutting geven aan foeragerende vleermuizen. Meerdere vleermuissoorten maken gebruik van lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen. Deze zijn in het plangebied aanwezig in de vorm van houtwallen. De houtwallen zijn echter te beperkt van omvang en lengte om te dienen als (essentiële) vliegroute.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

In het plangebied is geen bebouwing aanwezig waardoor verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen uitgesloten kunnen worden. Vanwege de aanwezigheid van dood hout, afgebroken takken en holten waar vleermuizen in en achter kunnen wegkruipen, zijn enkele grote zomereiken, en de grote populieren in de houtwal potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Met de ontwikkeling blijven de houtwallen en de betreffende bomen behouden. De inrichting van het plangebied als zonnepark heeft daarom geen effect op het functioneren van mogelijke verblijfplaatsen in deze bomen.

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Zowel de houtwallen aan de westzijde als de bosranden ten noorden en oosten van het plangebied blijven behouden. Met het realiseren van onder andere een kruidenrijkgrasland en een bosrand, wordt, door het aantrekken van meer insecten(soorten) het voedselaanbod voor vleermuizen zelfs vergroot. De ontwikkelingen binnen het plangebied hebben daarom geen effect op het foerageergebied voor vleermuizen; het plangebied blijft geschikt als foerageergebied. Daarnaast is er geen sprake van een (essentiële) vliegroute die groengebieden verbindt; de aanwezige houtwallen zijn te beperkt in omvang om te dienen als vliegroute en zijn niet verbonden aan bomenlanen. Daarnaast kunnen de bosranden aan de noord- en oostzijde gebruikt worden als vliegroute. Op basis daarvan is er geen sprake van aantasten of verdwijnen van verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied of een essentiële vliegroute. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is voor vleermuizen niet noodzakelijk

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor vleermuizen niet noodzakelijk.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn, vos, mol en diverse algemene muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foerageergebied. Daarnaast kunnen een aantal van deze soorten van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, als das en wild zwijn.

Das

Burchten van dassen liggen vaak in een bosrand of in een houtwal of singel, in de buurt van een weiland of akkerland. Het voedselaanbod voor das is vooral op bemeste grasweiden (regenwormen) en in maïsakkers (maïskolven) van het agrarische gebied te vinden. Met name maïsvelden zijn, voor een bepaald deel van het jaar, geschikt en van belang voor het opbouwen van een vetlaag om de winterperiode mee door te komen. In het plangebied is maïsland aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn geen verblijfplaatsen (burchten) of wissels van das in het plangebied aangetroffen. Doordat in het plangebied ook percelen met maïs aanwezig zijn, maakt het plangebied mogelijk wel deel uit van leefgebied, zoals foerageergebied en migratieroute, van das. Dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging van het plangebied in een bosrijk en akkerbouwrijke omgeving.

Wild zwijn

Wild zwijn is een schemer- en nachtdier en is niet territoriaal. Wild zwijn rust overdag in dichte dekking, bij voorkeur in droge, jonge ongedunde naaldhoutaanplant. Daar bouwt hij een dagrustplaats of 'ketel'; een uitholling in de bodem die ze in de bladlaag of in de kale grond uitschrapen en soms bedekken met takken. Wild zwijn is een alles eter. Hij eet voornamelijk plantaardig voedsel zoals eikels, kastanjes, gras, knollen, wortels en truffels, vruchten, bessen en groene plantendelen. Maar ook dierlijk voedsel zoals aas, regenwormen, insectenlarven, amfibieën, vogels en kleine knaagdieren. Tijdens het veldbezoek zijn geen dagrustplaatsen of 'ketels' in het plangebied aangetroffen. Doordat de houtwallen voornamelijk bestaan uit eikenbomen en de percelen met verschillende groene gewassen staan, maakt het plangebied mogelijk wel deel uit van leefgebied, zoals foerageergebied en migratieroute, van wild zwijn. Dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging van het plangebied in een bosrijk en akkerbouwrijke omgeving.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime "andere soorten". Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Limburg een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Das

In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van das. Tijdens het veldbezoek zijn verblijfplaatsen van das niet aangetroffen. Mogelijk maakt het plangebied wel deel uit van het leefgebied, zoals foerageergebied en migratieroute, van das. Hoewel het plangebied wordt heringericht als zonnepark en het plangebied een afrastering krijgt, is het kruisen van het plangebied voor das ook mogelijk na de herinrichting. Dit doordat de afrastering 20 centimeter boven maaiveld wordt geplaatst en er meerdere faunapassages worden toegepast waardoor soorten als das het plangebied op verschillende plekken kunnen binnentreden en uitgaan. Hoewel het plangebied als zonnepark met kruidenrijkgrasland wordt heringericht, en de percelen met mais in het plangebied zullen verdwijnen, blijven in de omgeving percelen met onder andere mais aanwezig en blijft het bos behouden. Doordat verblijfplaatsen en essentieel leefgebied niet zijn aangetroffen en er voldoende alternatief leefgebied in de omgeving aanwezig blijft, zijn met de ontwikkeling negatieve effecten voor das alsnog uit te sluiten.

Wild zwijn

In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van wild zwijn. Tijdens het veldbezoek zijn dagrustplaatsen of 'ketels' van wild zwijn niet aangetroffen. Mogelijk maakt het plangebied wel deel uit van het leefgebied, zoals foerageergebied en migratieroute, van wild zwijn. Met de ontwikkeling zal het plangebied als zonnepark worden heringericht en een afrastering krijgen. Wild zwijn zal het plangebied niet meer als foerageergebied of migratieroute kunnen betreden. Met de ontwikkeling zal de houtwal en de bosrand worden versterkt. Hoewel wild zwijn het plangebied niet meer zal kunnen doorkruisen, zal het voedselaanbod in de aangesterkte houtwal en de bosrand worden vergroot voor wild zwijn. Daarbij blijven de akkerbouwpercelen en het bos in de omgeving behouden, waardoor voldoende alternatief leefgebied in de omgeving aanwezig blijft. Doordat verblijfplaatsen en essentieel leefgebied niet zijn aangetroffen en er voldoende alternatief leefgebied in de omgeving aanwezig blijft, zijn met de ontwikkeling negatieve effecten voor wild zwijn alsnog uit te sluiten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd in de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van het zelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen.

Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn twee nesten in bomen in de houtwal aangetroffen. In de omgeving van het plangebied zijn verspreidingsgegevens bekend van buizerd, een vogelsoort waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd zijn. Mogelijk zijn deze nesten van buizerd, of van een andere soort zoals slechtvalk die er gebruik van kan maken. In de omgeving zijn ook verspreidingsgegevens bekend van steenuil en slechtvalk. De bebouwing in de directe omgeving van het plangebied met schuren is geschikt als broedlocatie voor kerkuil en/ of steenuil. Slechtvalken maken zelf geen nest en gebruiken soms ook hoogspanningsmasten met oude nesten als verblijfplaats. In de aanwezige hoogspanningsmast is geen nest aangetroffen. Genoemde

soorten met een jaarrond beschermde nest buiten het plangebied kunnen echter wel van het plangebied gebruik maken als onderdeel van hun foerageergebied.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving jaarrond beschermd is. Tijdens het veldbezoek zijn de vogels houtduif, groene specht, koolmees en witte kwikstaart waargenomen. Andere vogels die mogelijk gebruik maken van het plangebied, zijn: ekster, zwarte kraai, kauw, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst en winterkoning.

Overige (broed)vogels

In de omgeving van het plangebied zijn veldleeuwerik en patrijs waargenomen. Veldleeuwerik komt voor in open landschappen, als heide, duinen, graslanden en open akkerbouwgebieden. De soort vermijdt opgaande elementen zoals bosranden of bebouwing. De veldleeuwerik broedt op de grond in open terrein als akkerbouwgewassen of grasland. Hierbij gebruiken ze halfhoge begroeiing om daarin een nest te maken, en korte, meer open begroeiing om op de grond naar voedsel te zoeken. In de broedperiode is de veldleeuwerik vooral op de grond op zoek naar insecten, in de winter eet hij vooral granen en zaden. Hoewel veldleeuwerik sporadisch van het plangebied gebruik kan maken als leefgebied (migratieroute) betreft het plangebied, door de opgaande begroeiing aan de grenzen van het plangebied, geen essentieel of aantrekkelijk leefgebied voor veldleeuwerik

Patrijzen komen voor in open en halfopen landbouwgebieden, bij voorkeur op akkers, graslanden en hoogveen. Hierbij zijn ze afhankelijk van rand- en overgangssituaties, zoals perceelsgrenzen en andere lijnvormige landschapselementen. Volwassen patrijzen eten vooral plantaardig voedsel en sporadisch ook wel insecten. De kuikens zijn volledig afhankelijk van insecten. Patrijzen vinden hun voedsel langs ruige akkerranden met akkeronkruiden, weiden met hagen, met bloemen begroeide dijken, etc. Nesten maken ze op de grond, bij voorkeur tussen overjarige, ruige, grasachtige vegetaties, zoals akkerranden en bermen en in de vegetatie onder struwelen, heggen en hagen. Tijdens het veldbezoek zijn geen patrijzen, sporen (zoals stofbad) of oude nesten van patrijzen waargenomen. Mogelijk maakt patrijs wel van het plangebied gebruik als leefgebied (foerageergebied of migratieroute).

Daarnaast kunnen in het plangebied weidevogels, zoals kievit, voor komen.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk.

De twee in de bomen in de houtwal aangetroffen nesten, van mogelijk buizerd, liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden; de nesten worden door het geplande zonnepark niet verwijderd of aangetast. Binnen het plangebied ontbreekt bebouwing waar soorten als kerkuil of steenuil gebruik van kunnen maken. De boerderijen rondom het plangebied bieden geschikte broedmogelijkheden voor kerkuil en/of steenuil maar worden door het geplande zonnepark niet aangetast of verwijderd. In de hoogspanningsmast is geen oud nest aangetroffen waar slechtvalk gebruik van kan maken. Mogelijk dat de deze soort in een andere hoogspanningsmast een bestaand nest heeft gevonden.

Verschillende soorten vogels waarvan de nestlocatie jaarrond is beschermd, als buizerd, kerkuil, steenuil en slechtvalk, kunnen wel van het plangebied gebruik maken als onderdeel van hun leefgebied. De actieradius van buizerd, kerkuil en slechtvalk is vrij groot (1.000 meter van kerkuil tot enkele kilometers van buizerd en slechtvalk), waardoor met de landschappelijke inpassing van het zonnepark en het geschikte foerageergebied

in de directe omgeving wordt voorkomen dat met het zonnepark een essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving wordt aangetast. Steenuil maakt gebruik van een kleiner gebied om te nestelen en te foerageren. De inpassing van het zonnepark met het toepassen van groenstroken en het aanwezig biotoop in de directe omgeving van het plangebied, maakt dat geschikt foerageergebied behouden blijft, waardoor geen sprake is van negatieve effecten op de leefomgeving van steenuil.

Vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving

Met het realiseren van een zonnepark wordt het plangebied en de omliggende percelen ongeschikt tot zeer beperkt geschikt als leefgebied (nestlocatie) voor weidevogels als kievit. Weidevogels houden van uitzicht, de zonneweide neemt dit weg. Nesten van weidevogels als kievit zijn niet jaarrond beschermd. Het herinrichten van de percelen waar de vogels broeden en de weilanden met broedparen rondom het plangebied, is op basis daarvan mogelijk, mits dit buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk. Houdt rekening met de start van de uitvoeringsperiode zodat broedende vogels niet worden verstoord en hun nest (broedsel/ jongen) verlaten.

Veldleeuwerik is met name ten noordwesten, op circa 700 meter van het plangebied waargenomen, in een open akkerbouwgebied. Het plangebied grenst aan het zuidoosten aan een bosrand en grenst aan de noordwesten aan houtwallen. Hoewel veldleeuwerik sporadisch van het plangebied gebruik kan maken als leefgebied (migratieroute) betreft het plangebied, door de opgaande begroeiing rondom het plangebied geen essentieel of aantrekkelijk leefgebied voor veldleeuwerik. Met de voorgenomen ontwikkeling zullen de houtwallen en (begroeide) overgangszones rondom het plangebied versterkt worden. Met de voorgenomen ontwikkeling zijn negatieve effecten op veldleeuwerik uit te sluiten, doordat het plangebied al niet aantrekkelijk is voor veldleeuwerik.

Patrijzen komen voor in open en halfopen landbouwgebieden, bij voorkeur op akkers, graslanden en hoogveen. Hierbij zijn ze afhankelijk van rand- en overgangssituaties, zoals perceelsgrenzen en andere lijnvormige landschapselementen. Volwassen patrijzen eten vooral plantaardig voedsel en sporadisch insecten. De kuikens zijn volledig afhankelijk van insecten. Patrijzen vinden hun voedsel langs ruige akkerranden met akkeronkruiden, weiden met hagen, met bloemen begroeide dijken, etc. Nesten maken ze op de grond, bij voorkeur tussen overjarige, ruige, grasachtige vegetaties, zoals akkerranden en bermen en in de vegetatie onder struwelen, heggen en hagen. Tijdens het veldbezoek zijn geen patrijzen, sporen (zoals stofbaden) of oude nesten van patrijzen waargenomen. Mogelijk maakt patrijs wel van het plangebied gebruik als leefgebied (foerageergebied of migratieroute). Nesten van patrijs zijn niet jaarrond beschermd. Het herinrichten van de percelen waar de vogels broeden en de percelen met broedparen rondom het plangebied, is op basis daarvan mogelijk, mits dit buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet noodzakelijk. Houdt rekening met de start van de uitvoeringsperiode zodat broedende vogels niet worden verstoord en hun nest (broedsel/ jongen) verlaten.

De bomen en de houtwallen blijven met de ontwikkeling behouden en zelfs, met het realiseren van een bosrand, versterkt. Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het aanbod aan geschikt leefgebied voor deze soorten, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde algemeen voorkomende soorten als koolmees, houtduif, roodborst en winterkoning. Daarbij zijn in de omgeving voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is

het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.

Conclusie: bij start en tijdens de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels, ook de nesten van (weide)vogels in omliggende percelen. De zorgplicht is te allen tijde van kracht; houdt daarbij rekening met jongen die nog in het gebied kunnen voorkomen.

5.4 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde watergangen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Op basis van het aanwezige biotoop kunnen beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor reptielen niet noodzakelijk.

5.5 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, worden niet verwacht in het plangebied vanwege het aanwezige ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken waterelementen in het plangebied. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Limburg een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermden amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Het plangebied bestaat uit akkerbouwpercelen en houtwallen. Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen en zijn deze dan ook niet aanwezig.

Effecten en ontheffing

Beschermden vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Met de ontwikkeling zijn daarom negatieve effecten uitgesloten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten als gevlekte witsnuitlibel en platte schijfhoren niet verwacht. Dit door het ontbreken van geschikt habitat dat onder andere bestaat uit heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde ongewervelden in en rondom het plangebied.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, vos, haas, konijn en diverse algemene muizensoorten. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke, en plaatselijke verstoring, er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren.

Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Men dient dan alert te zijn op eventueel aanwezige broedende vogels. Dit geldt ook voor broedende buizersds in de bomen in de houtwallen en (weide)vogels op percelen in en rondom het plangebied. De werkzaamheden mogen er niet toe leiden dat deze broedende vogels worden verstoord en hun nest (broedsel/ jongen) verlaten. De zorgplicht is te allen tijde van kracht.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

6.2 Bescherming gebieden

In de directe omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maakt dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Middels een AERIUS-berekening wordt de uitstoot en depositie van stikstof en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden in kaart gebracht. In november 2020 heeft Eelerwoude deze berekening uitgevoerd en verwerkt in rapport: *“Stikstofberekening Zonneveld Maria Hoop”*. Projectnummer: 8526.23. Eelerwoude, Culemborg, 2020.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden binnen het plangebied geen bomen gekapt. Een nadere toetsing van houtopstanden is daarom niet noodzakelijk.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van het NNN. Met de voorgenoemde werkzaamheden worden geen negatieve effecten verwacht op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Van afname van areaal is geen sprake. Tevens worden geen effecten verwacht die de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN significant aantasten. Een toetsing aan het NNN-beleid wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Mits rekening gehouden wordt met de voorgenoemde maatregelen en werkwijze is geen overtreding van de natuurwetten en natuurbeleid aan de orde. Vanuit de eisen van de natuurbescherming is het plan derhalve uitvoerbaar.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Centre & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dietz, C., Helversen, O. van, & Nill, D. (2011). Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Utrecht, Nederland: De Fontein & Tirion Uitgevers.
- Eelerwoude. (2020). *Zonnepark Maria Hoop, Inrichtingsplan*. Projectnummer: 8526.53. Eelerwoude, Culemborg.
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Utrecht: KNNV Uitgeverij.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland. (2002). Atlas van de Nederlandse broedvogels, - Nederlandse fauna 5. Leiden, Nederland: KNNV Uitgeverij & European invertebrate Survey – Nederland.
- Vogel R.L., Bouwma I., Koese B., Kranenbarg J., La Haye M., Odé B., Sierdsema H., Sparrius L., Verburg P. & Zollinger R. (2013). Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Sovon-rapport 2013.015. Sovon, Nijmegen.

Soortinformatie:

- www.zoogdiervereniging.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.floron.nl

Waarnemingen:

- ndff-ecogrid.nl

Provincie Limburg:

- www.limburg.nl
- Atlas Limburg

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernietigen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernietigen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernietigen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernietigen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernietigen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant....”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omliggende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

Programmatistische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatistische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatistische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Eelerwoude

www.eelerwoude.nl